TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) NUTARTIS

2014 m. sausio 16 d.*

„Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnis — Kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketai — Nacionalinės teisės aktai, nustatantys minimalų garantijos, kurią turi pateikti kelionių organizatorius tam, kad nemokumo atveju galėtų padengti vartotojų įmokėtas sumas, procentinį dydį“

Byloje C-430/13

dėl *Fővárosi Ítélőtábla* (Vengrija) 2013 m. liepos 12 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. liepos 29 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ilona Baradics,

Adrienn Bóta,

Éva Emberné Stál,

Lászlóné György,

Sándor Halász,

Zita Harászi,

Zsanett Hideg,

Katalin Holtsuk,

Gábor Jancsó,

Mária Katona,

Gergely Kézdi,

László Korpás,

Ferencné Kovács,

Viola Kőrösi,

Tamás Kuzsel,

Attila Lajtai,

* Proceso kalba: vengrų.

Zsolt Lőrincz,

Ákos Nagy,

Attiláné Papp,

Zsuzsanna Peller,

Ágnes Petkovics,

László Pongó,

Zsolt Porpáczy,

Zsuzsanna Rávai,

László Román,

Zsolt Schneck,

Mihály Szabó,

Péter Szabó,

Zoltán Szalai,

Erika Szemeréné Radó,

Zsuzsanna Szigeti,

Nikolett Szőke,

Péter Tóth,

Zsófia Várkonyi,

Mónika Veress

prieš

QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe,

Magyar Állam

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Borg Barthet (pranešėjas), teisėjai M. Berger ir S. Rodin,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į išklausius generalinį advokatą priimtą sprendimą išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį,

priima šią

Nutartį

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvos 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų (OL L 158, p. 59; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 10 t., p. 132) išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp I. Baradics ir kt., kelionių organizatoriaus klientų, ir *QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe* (toliau – *QBE Insurance*) bei *Magyar Állam*, atstovaujamos *Nemzeti Fejlesztési Minisztérium* (toliau – Vengrijos valstybė), dėl sumų, kurias kiekvienas apeliantas pagrindinėje byloje sumokėjo kaip avansą ar visą kainą už perkamą organizuotą kelionę, grąžinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Direktyvos 90/314 septintoje, aštuonioliktoje, dvidešimt pirmoje ir dvidešimt antroje konstatuojamosiose dalyse numatyta:

„kadangi turizmas vaidina vis didesnį vaidmenį valstybių narių ekonomikoje; kadangi minėtų paketų suteikimo tvarka [pardavimo sistema] yra pagrindinė turizmo dalis; kadangi valstybių narių kelionių paketų verslas būtų skatinamas kuo greičiau augti ir būtų skatinama kuo našiau dirbti, jeigu Bendrijos mastu būtų priimtos bent minimalios bendrosios taisyklės; <…>

<…>

kadangi kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas turėtų prisiimti atsakomybę prieš vartotoją už kokybišką visų sutarties sąlygų įvykdymą; kadangi, be to, kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas turėtų būti atsakingi už vartotojui padarytą žalą dėl neįvykdytos arba netinkamai įvykdytos sutarties, išskyrus tuos atvejus, kai sutartis nevykdoma ne dėl jų arba kito paslaugų teikėjo kaltės;

<…>

kadangi vartotojui ir kelionių paketų verslui būtų naudinga, jeigu kelionių organizatoriai ir (arba) kelionių pardavimo agentai būtų įpareigoti pateikti pakankamas garantijas nemokumo [ar bankroto] atveju;

kadangi siekiant apsaugoti vartotoją valstybėms narėms turėtų būti suteikta laisvė priimti arba palikti galioti griežtesnes kelionių paketus reglamentuojančias nuostatas.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„Šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių įstatymus, kitus teisės aktus ir administracines nuostatas, susijusias su Bendrijoje parduodamais ar siūlomais parduoti paketais.“

5 Pagal minėtos direktyvos 2 straipsnį:

„Šioje direktyvoje:

1. „paketas“ – iš anksto už bendrą kainą parengtas ir parduodamas arba siūlomas įsigyti turizmo paslaugų rinkinys, kurį sudaro ne mažiau kaip dvi iš toliau minimų turizmo paslaugų, kai paslaugų suteikimo trukmė yra daugiau nei 24 valandos arba yra įtraukta nakvynė:

   a) transportas,

   b) apgyvendinimas,

   c) kitos turizmo paslaugos, nepriklausančios transportui ar apgyvendinimui, ir sudarančios gana didelę paketo dalį.

   Atskiros sąskaitos, pateiktos to paties paketo skirtingoms dalims, neatleidžia kelionių organizatoriaus ar kelionių pardavimo agento nuo šioje direktyvoje nustatytų įsipareigojimų;

2. „kelionės organizatorius“ – asmuo, kuris reguliariai rengia paketus ir parduoda arba siūlo juos įsigyti tiesiogiai arba per kelionių pardavimo agentą;

3. „kelionių pardavimo agentas“ – asmuo, kuris parduoda arba siūlo įsigyti paketą parengtą kelionės organizatoriaus;

<...>“

6 Tos pačios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad sutarčiai bus taikomi tokie principai:

a) atsižvelgus į konkretų paketą, sutartyje turi būti nurodyta bent ta informacija, kuri nurodyta priede;

b) visos sutarties sąlygos turėtų būti parengtos raštiškai arba pateiktos kita išsamia ir vartotojui suprantama forma bei pateikiamos vartotojui prieš sudarant sutartį; vartotojui turi būti įteiktas minėtų sutarties sąlygų egzempliorius;

c) b punkte išdėstytos nuostatos neturi trukdyti užsakyti kelionę ar baigti pasirašyti sutartį paskutinę minutę.“

7 Pagal Direktyvos 90/314 4 straipsnio 6 dalies pirmą pastraipą:

„Jeigu vartotojas atsisako sutarties 5 dalyje nustatyta tvarka arba jeigu dėl kurios nors kitos priežasties, išskyrus vartotojo kaltę, kelionių organizatorius anuliuoja paketą prieš sutartą išvykimo dieną, tada vartotojas turi teisę:

a) pasirinkti kitą lygiavertį paketą arba aukštesnės kokybės paketą, jeigu kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas gali jam pasiūlyti tokį pakaitalą. Jeigu pasiūlytas paketas yra prastesnės kokybės, kelionių organizatorius vartotojui turi grąžinti kainos skirtumą;

b) arba kuo greičiau susigrąžinti visas jo pagal sutartį įmokėtas sumas.“

8 Šios direktyvos 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyta:

„1. Valstybės narės imasi reikiamų veiksmų užtikrinti, kad kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, sutarties šalis, prisiima atsakomybę prieš vartotoją už sutartyje numatytų įsipareigojimų tinkamą vykdymą, nepaisant to, ar tuos įsipareigojimus turi vykdyti kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, ar kiti paslaugų teikėjai, nepažeidžiant kelionių organizatoriaus ir (arba) kelionių pardavimo agento teisės išieškoti žalą iš kitų paslaugų teikėjų.

2. Valstybės narės imasi reikalingų veiksmų užtikrinti, kad kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas būtų atsakingi už žalą, padarytą vartotojui dėl sutarties nevykdymo arba netinkamo jos vykdymo, išskyrus atvejus, kai sutartis nevykdoma ar netinkamai vykdoma ne dėl jų ar kitų paslaugų teikėjų kaltės <…>

<…>“

9 Šios direktyvos 7 straipsnyje nustatyta:

„Kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, kuris yra sutarties šalis, turi pateikti pakankamas garantijas, kad įmokėti pinigai bus grąžinti arba vartotojas nemokumo [ar bankroto] atveju bus repatrijuotas.“

10 Pagal tos pačios direktyvos 8 straipsnį:

„Valstybės narės gali priimti arba pateikti [palikti galioti] griežtesnes vartotojų teisių gynimo nuostatas šios direktyvos taikymo [reglamentuojamoje] srityje.“

11 Direktyvos 90/314 9 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kurios, įsigaliojusios iki 1992 m. gruodžio 31 d., įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo [reglamentuojamoje] srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus. Komisija apie tai informuoja kitas valstybes nares.“

Vengrijos teisė

12 1996 m. gruodžio 21 d. Vyriausybės dekreto Nr. 213/1996 dėl kelionių organizatorių ir kelionių pardavimo agentų veiklos (*az utazásszervező és – közvetítő tevékenységró1 szóló* 213/1996. *Korm. rendelet*, toliau – Vyriausybės dekretas Nr. 213/1996) 15 straipsnio 2 dalimi siekiama įgyvendinti Direktyvos 90/314 2 straipsnio 1–3 punktus ir šios direktyvos 7 straipsnį.

13 Pagal Vyriausybės dekreto Nr. 213/1996 2 straipsnį Vengrijoje kelionių organizatorių arba kelionių pardavimo agentų veikla gali verstis tik kelionių bendrovės, kurios tenkina šiame dekrete įtvirtintus reikalavimus ir kurios, remiantis jų pateiktu prašymu, buvo įrašytos į *Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal* (Vengrijos verslo licencijų tarnyba, toliau – Tarnyba) tvarkomą oficialų viešąjį registrą. Viena iš įrašymo į minėtą registrą sąlygų – įmonė turi pateikti finansinę garantiją, kaip to reikalaujama pagal minėto dekreto 8 straipsnį.

14 Vyriausybės dekreto Nr. 213/1996 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad finansinė garantija gali būti:

„a) banko garantija;

b) draudimo sutartis su viena ar keliomis draudimo bendrovėmis, kuri gali būti sudaryta atsižvelgiant į keliautojų skaičių (tiesiogiai kiekvieno keliautojo naudai); arba

c) kelionių organizatoriaus į atskirą kredito institucijoje esančią sąskaitą pervesta suma, įšaldyta 10 straipsnio 1 dalyje numatytiems tikslams.

Finansinės garantijos dydis turi atitikti tam tikrą už parduodamą turistinį paketą planuojamų gauti neto pajamų procentinę dalį arba nustatytą minimalią sumą.“

15 Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal šio dekreto 8 straipsnio 7 dalį ne vėliau kaip iki kiekvienų metų gegužės 31 d. kelionių bendrovė prireikus finansinę garantiją turi padidinti iki tinkamos vertės, atsižvelgdama į neto pajamas, gautas už pardavimus tais metais, kai buvo sudaryta banko garantija, draudimo sutartis ar pateiktas banko depozitas, apskaičiuotas pagal 2000 m. Buhalterinės apskaitos įstatymą (*a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény*).

16 Pagal Vyriausybės dekreto Nr. 213/1996 8 straipsnio 9 dalies ir 10 straipsnio 1 dalies a ir b punktų nuostatas finansinė garantija bet kuriuo momentu turi leisti padengti šio dekreto 10 straipsnio 1 dalyje nurodytas kelionės išlaidas, avansus ir kainą, t. y. išlaidas, susijusias su skubia pagalba keliautojams kelionės metu, pavyzdžiui, repatriacijos, ir išlaidas, susijusias su nesavanorišku buvimu tam tikroje vietoje, taip pat už kelionę gautus avansus ir visą kainą. Jeigu iš pardavimų gautos faktinės pajamos daugiau kaip 10 % viršija pajamas, kurios buvo pagrindas finansinės garantijos dydžiui nustatyti, kelionių bendrovė, atsižvelgdama į faktinę apyvartą, per kitas penkias darbo dienas turi atitinkamai pakeisti minėtos garantijos dydį ir nedelsdama pateikti Tarnybai to įrodymus.

17 Vyriausybės dekreto Nr. 213/1996 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad procentinės dalies ir minimalios sumos dydis priklauso nuo to:

— ar parduodamą turistinį paketą sudaro kelionė iš Vengrijos į užsienį, ar kelionė, kai keliaujama užsienio šalyse, ar kelionė Vengrijos viduje,

— ar į turistinį paketą įskaičiuotos nereguliarių skrydžių („čarterinių reisų“) vietos, kai turistinį paketą sudaro kelionė iš Vengrijos į užsienį arba kelionė, kai keliaujama užsienio šalyse, ir

— ar įsipareigojimai pagal užtikrinamą sutartį viršija 25 % apyvartos. Užtikrinama sutartis – tai sutartis, pagal kurią negalima atšaukti sutartų paslaugų, nes iš jos kyla kelionių bendrovės periodiškų mokėjimų pareiga.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 2009 m. apeliantai pagrindinėje byloje su kelionių organizatore *5 Kontinens Utazási kft.* sudarė kelionių sutartis, pagal kurias sumokėjo avansus, o kai kuriais atvejais – visą kelionės kainą.

19 Dar neprasidėjus pagrindinėje byloje nagrinėjamoms kelionėms, ši kelionių agentūra buvo paskelbta nemokia.

20 Remiantis kelionių organizatorių ir kelionių pardavimo agentų prievolių įvykdymo laidavimo draudimo sutartimi, kurią minėtas kelionių organizatorius sudarė su *QBE Insurance*, ši draudimo bendrovė draudiminio įvykio atveju turi padengti išlaidas, susijusias su keliautojų repatriacija ir prireikus jų nesavanorišku buvimu tam tikroje vietoje, taip pat, jeigu šios išlaidos neviršija maksimalios apdraustos rizikos draudimo sumos, – grąžinti už kelionę sumokėtus avansus ir visą kainą. Šios sutarties šalys nustatė 40 mln. HUF maksimalią dengtiną sumą.

21 Dėl šios maksimalios ribos apeliantams pagrindinėje byloje buvo grąžinta tik 22% už kelionę sumokėtų avansų ar kainos sumos.

22 Todėl jie pareiškė ieškinį pirmosios instancijos teisme ir reikalavo iš *QBE Insurance* ir Vengrijos valstybės priteisti žalos atlyginimą atitinkantį šių sumokėtų, bet negrąžintų avansų ar visos kainos dydį.

23 Jie tvirtino, kad Vyriausybės dekretas Nr. 213/1996 pažeidžia Direktyvos 90/314 7 straipsnio nuostatas ir kad remiantis Teisingumo Teismo praktika atsakomybė už žalą, atsiradusią netinkamai perkėlus direktyvą į vidaus teisę, tenka valstybėms narėms.

24 Pirmosios instancijos teismas atmetė ieškinį. Jis, be kita ko, nurodė, kad Vengrijos valstybė tinkamai perkėlė Direktyvą 90/314 į vidaus teisę.

25 Šį pirmosios instancijos teismo sprendimą apeliantai apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, kuris jį patvirtino tiek, kiek šis sprendimas susijęs su *QBE Insurance*.

26 Šiomis aplinkybėmis, kadangi *Fővárosi Ítélőtábla* kilo abejonių dėl Vyriausybės dekreto Nr. 213/1996 atitikties Direktyvos 90/314 nuostatoms, jis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar nacionalinės teisės aktų leidėjas tinkamai įgyvendino Direktyvos [90/314] 7 ir 9 straipsnius, t. y. užtikrino veiksmingą privačių asmenų apsaugą kelionių organizatorių ar kelionių pardavimo agentų nemokumo arba bankroto atveju, nustatęs, kad kelionių organizatoriaus ar kelionių pardavimo agento suteiktos finansinės garantijos dydis turi būti pritaikomas atsižvelgiant į už parduodamą turistinį paketą planuojamų gauti neto pajamų procentinę dalį arba minimalią sumą?

2. Jeigu būtų konstatuota, kad Vengrijos valstybė padarė pažeidimą, ar šis yra pakankamai rimtas, kad būtų galima pripažinti jos atsakomybę, dėl kurios atsiranda teisė į žalos atlyginimą?“

Dėl prejudicinių klausimų

27 Pagal Procedūros reglamento 99 straipsnį, jeigu klausimas, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra tapatus klausimui, dėl kurio Teisingumo Teismas jau yra priėmęs sprendimą, jeigu atsakymą į tokį klausimą galima aiškiai nustatyti iš teismo praktikos arba jeigu atsakymas į klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nekelia jokių pagrįstų abejonių, Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklausęs generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.

28 Šis straipsnis taikytinas šioje byloje.

Dėl pirmojo klausimo

29 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 90/314 7 ir 9 straipsnius reikia aiškinti taip, kad jie draudžia tokius valstybės narės teisės aktus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėje byloje, kuriuose, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo apibūdinimu, tik nustatomas garantijos, kurią kelionių organizatorius ar kelionių pardavimo agentas turi pateikti atsižvelgdamas į konkrečiais mokestiniais metais už parduodamus turistinius paketus planuojamų gauti neto pajamų procentinę dalį arba minimalią sumą, kurias reikia nustatyti, dydis.

30 Šiuo klausimu primintina, kad SESV 267 straipsniu įtvirtinta bendradarbiavimo sistema pagrįsta griežtu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo kompetencijos atskyrimu. Pagal šiame straipsnyje numatytą procedūrą nacionalines nuostatas turi aiškinti nacionaliniai teismai, o ne Teisingumo Teismas ir pastarajam nepriklauso spręsti, ar vidaus teisės normos suderinamos su Sąjungos teisės nuostatomis. Tačiau Teisingumo Teismas gali pateikti nacionaliniam teismui visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris šiam teismui leistų įvertinti vidaus teisės normų suderinamumą su Sąjungos teise (2007 m. kovo 6 d. Sprendimo *Placanica ir kt.*, C-338/04, C-359/04 ir C-360/04, Rink. p. I-1891, 36 punktas ir 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*, C-42/07, Rink. p. I-7633, 37 punktas).

31 Nors tiesa, kad remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimų formuluotėmis Teisingumo Teismo prašoma pareikšti nuomonę dėl vidaus teisės nuostatos atitikties Sąjungos teisei, niekas Teisingumo Teismui nekliudo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu, leidžiančiu jam pačiam priimti sprendimą dėl vidaus teisės atitikties Sąjungos teisei (šiuo klausimu žr. 2007 m. spalio 11 d. Sprendimo *Hollmann*, C-443/06, Rink. p. I-8491, 21 punktą ir 2012 m. vasario 16 d. Sprendimo *Varzim Sol*, C-25/11, 28 punktą).

32 Šiuo atžvilgiu iš pradžių būtina priminti, kad pagal Direktyvos 90/314 7 straipsnį kelionių organizatorius turi pateikti pakankamas garantijas, kad nemokumo ar bankroto atveju sumokėti pinigai bus grąžinti arba vartotojas bus repatrijuotas, nes šių garantijų paskirtis – apsaugoti vartotoją nuo finansinės rizikos, susijusios su kelionių organizatoriaus nemokumu arba bankrotu (žr. 1996 m. spalio 8 d. Sprendimo *Dillenkofer ir kt.*, C-178/94, C-179/94 ir C-188/94-C-190/94, Rink. p. I-4845, 34 ir 35 punktus).

33 Vadinasi, šia nuostata iš esmės siekiama garantuoti, kad šio organizatoriaus nemokumo ar bankroto atveju būtų užtikrintas vartotojo repatrijavimas ir jo sumokėtų pinigų grąžinimas (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Dillenkofer ir kt.* 35 ir 36 punktus).

34 Pagrindinėje byloje pirmiausia reikia pažymėti, kad apeliantai pagrindinėje byloje susidūrė su rizika, nuo kurios siekiama apsaugoti Direktyvos 90/314 7 straipsniu. Kadangi jie sumokėjo pinigus prieš išvykimą, kilo pavojus, kad jie gali juos prarasti.

35 Be to, reikia priminti, jog Teisingumo Teismas 1999 m. birželio 15 d. Sprendimo *Rechberger ir kt.* (C-140/97, Rink. p. I-3499) 74 punkte nusprendė, kad Direktyvos 90/314 7 straipsnyje numatytas įpareigojimas pasiekti tam tikrą rezultatą, t. y. užtikrinti kelionių paketo pirkėjų teisę į garantuotą sumokėtų pinigų grąžinimą ir repatriaciją kelionių organizatoriaus nemokumo ar bankroto atveju, taip pat tai, kad šia garantija vartotojas bus apsaugotas nuo nemokumo, nesvarbu, dėl kokių priežasčių, padarinių.

36 Tokį Direktyvos 90/314 7 straipsnio aiškinimą patvirtina ir ja siekiamas tikslas – užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį (žr. minėto Sprendimo *Dillenkofer ir kt.* 39 punktą).

37 Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas minėto Sprendimo *Rechberger ir kt.* 63 punkte konstatavo, kad nei Direktyvos 90/314 konstatuojamosiose dalyse, nei šio 7 straipsnio tekste nenumatyta, kad įmanoma apriboti šiame straipsnyje numatytą garantiją.

38 Be to, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad minėtame 7 straipsnyje nustatyti įpareigojimai laikomi tinkamai perkelti nacionalinės teisės aktais tik tada, jeigu, nesvarbu, kokiu būdu, jais pasiekiamas rezultatas – vartotojui realiai užtikrinamas visų jo sumokėtų pinigų grąžinimas ir jo repatrijavimas kelionių organizatoriaus nemokumo atveju (žr. minėto Sprendimo *Rechberger ir kt.* 64 punktą).

39 Tačiau iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad tik dalis apeliantų pagrindinėje byloje sumokėtų pinigų buvo grąžinti remiantis Direktyvos 90/314 7 straipsnyje numatyta garantija.

40 Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris vienintelis kompetentingas aiškinti ir taikyti nacionalinę teisę, turi nustatyti, ar, atsižvelgiant į konkrečią garantijos dydžio apskaičiavimo tvarką, tokia padėtis susiklostė dėl nacionalinės teisės aktų leidėjo įtvirtintos sistemos, pagal kurią numatytas nepakankamas vartotojo sumokėtų pinigų grąžinimas ir galimo repatrijavimo išlaidų padengimas tiek, kiek pagal šios sistemos struktūrą neįmanoma atsižvelgti į įvykius nagrinėjamame ekonominiame sektoriuje.

41 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 90/314 7 straipsnis aiškinti taip, kad juo draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose įtvirtinta tvarka negalima pasiekti to, kad vartotojui realiai būtų užtikrinta, kad kelionių organizatoriaus nemokumo atveju visi jo sumokėti pinigai bus grąžinti ir jis repatrijuotas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar tokie yra jo nagrinėjamoje byloje ginčijami nacionalinės teisės aktai.

Dėl antrojo klausimo

42 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar tuo atveju, jeigu Direktyvos 90/314 7 straipsniu draudžiami nacionalinės teisės aktai, numatantys, kad kelionių organizatoriaus ar kelionių pardavimo agento suteiktos finansinės garantijos vertė turi būti pritaikoma atsižvelgiant į nustatytą už parduodamą turistinį paketą planuojamų gauti neto pajamų procentinę dalį arba minimalią sumą, tokiais teisės aktais padaromas pakankamai rimtas Sąjungos teisės pažeidimas, dėl kurio atsiranda teisė į žalos atlyginimą.

43 Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad pažeidimas yra pakankamai rimtas, kai institucija ar valstybė narė įgyvendindama savo teisėkūros kompetenciją akivaizdžiai ir šiurkščiai pažeidžia nustatytas savo diskrecijos ribas. Šiuo klausimu tarp aplinkybių, į kurias gali prireikti atsižvelgti kompetentingam teismui, yra pažeistos normos aiškumo ir tikslumo laipsnis (1996 m. kovo 26 d. Sprendimo *British Telecommunications*, C-392/93, Rink. p. I-1631, 42 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).

44 Kaip priminta šios nutarties 38 punkte, Direktyvos 90/314 7 straipsnyje nustatyti įpareigojimai laikomi tinkamai perkelti nacionalinės teisės aktais tik tada, jeigu, nesvarbu, kokiu būdu, jais pasiekiamas rezultatas – vartotojui realiai užtikrinamas visų jo sumokėtų pinigų grąžinimas ir jo repatrijavimas kelionių organizatoriaus nemokumo atveju (žr. minėto Sprendimo *Rechberger ir kt.* 64 punktą).

45 Nacionalinis teismas turi patikrinti, ar tenkinamos valstybių narių atsakomybės dėl Sąjungos teisės pažeidimo atsiradimo sąlygos.

46 Šioje byloje reikia konstatuoti, kad iš Teisingumo Teismo praktikos aiškiai matyti, jog Direktyvos 90/314 7 straipsniu draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais nepasiekiamas rezultatas vartotojui realiai užtikrinti visų jo sumokėtų pinigų grąžinimą ir jo repatrijavimą kelionių organizatoriaus nemokumo atveju. Kadangi valstybė narė neturi jokios diskrecijos numatyti, kokios apimties riziką privalo dengti garantija, kurią vartotojams turi suteikti kelionių organizatorius arba kelionių pardavimo agentas, kriterijai, kurių paskirtis ar poveikis – apriboti šios garantijos apimtį, būtų akivaizdžiai nesuderinami su minėtoje direktyvoje nustatytomis pareigomis, todėl sudarytų pakankamai rimtą Sąjungos teisės pažeidimą, dėl kurio, jei būtų nustatytas tiesioginis priežastinis ryšys, galėtų kilti atitinkamos valstybės narės atsakomybė.

47 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 90/314 7 straipsnis aiškintinas taip, kad valstybė narė neturi jokios diskrecijos numatyti, kokio dydžio riziką turi dengti garantija, kurią vartotojams privalo suteikti kelionių organizatorius arba kelionių pardavimo agentas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar atitinkamos valstybės narės įtvirtintų kriterijų, taikomų nustatant minėtos garantijos dydį, paskirtis ar poveikis – apriboti šia garantija dengtinos rizikos dydį; jeigu toks ribojimas būtų nustatytas, šie kriterijai būtų akivaizdžiai nesuderinami su minėtoje direktyvoje nustatytomis pareigomis, todėl sudarytų pakankamai rimtą Sąjungos teisės pažeidimą, dėl kurio, jei būtų nustatytas tiesioginis priežastinis ryšys, galėtų kilti atitinkamos valstybės narės atsakomybė.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **1990 m. birželio 13 d. Tarybos direktyvos 90/314/EEB dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų 7 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose įtvirtinta tvarka negalima pasiekti to, kad vartotojui realiai būtų užtikrinta, kad kelionių organizatoriaus nemokumo atveju visi jo sumokėti pinigai bus grąžinti ir jis repatrijuotas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar tokie yra jo nagrinėjamoje byloje ginčijami nacionalinės teisės aktai.**

2. **Direktyvos 90/314 7 straipsnį reikia aiškinti taip, kad valstybė narė neturi jokios diskrecijos numatyti, kokio dydžio riziką turi dengti garantija, kurią vartotojams privalo suteikti kelionių organizatorius arba kelionių pardavimo agentas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar atitinkamos valstybės narės įtvirtintų kriterijų, taikomų nustatant minėtos garantijos dydį, paskirtis ar poveikis – apriboti šia garantija dengtinos rizikos dydį; jeigu toks ribojimas būtų nustatytas, šie kriterijai būtų akivaizdžiai nesuderinami su minėtoje direktyvoje nustatytomis pareigomis, todėl sudarytų pakankamai rimtą Sąjungos teisės pažeidimą, dėl kurio, jeigu būtų nustatytas tiesioginis priežastinis ryšys, galėtų kilti atitinkamos valstybės narės atsakomybė.**

Parašai.